

**TELEVİZYON STÜDYOLARINDA HAZIRLANAN
PROGRAMLARIN ZAMAN VE MEKÂN ENTEGRASYONU
VE TÜRKİYE'DEN BİR STÜDYO 'TV-8' ÖRNEĞİYLE
ANALİZ ÇALIŞMASI**

*“The Integration of Time and Space in the Programs Made by
Television Studios and the Analysis of 'TV-8' Studio as a Sample in
Turkey”*

*Pelin YILDIZ**

ÖZET

Bu çalışmada, sırasıyla televizyon stüdyolarının ortaya çıkışı ve gelişimi ile iç mekân düzenleme ilkelerine sanal ve reel stüdyolar olmak üzere değinilmiştir. Zaman ve mekân değişkenlerinin stüdyo hacmindeki analizi ile bu çalışmada amaçlanan, bu kavramların stüdyo ortamında esnek ve değişebilir ölçütlerin yaratılmasında entegre olma biçimlerini ve yöntemlerini, Türkiye'den bir örnek olan 'TV 8 Stüdyosu' ile analiz ederek, farklı formasyonlarda stüdyo iç mekânları yaratmak ve çağdaş çözümlere ulaşmaktır.

Anahtar kelimeler: Zaman, mekân, entegrasyon, esnek, değişebilir.

ABSTRACT

In this paper, orderly, the designing criteria of television studios are being mentioned from the beginning up to date, among virtual and real formations. In this work the aim is to create different formation of television studio interiors in flexible and changeable qualities with the formation and methods of entegration of time and space variables with each other inside the studio space that is to form different space quantities to reach contemporary solutions.

Key words: Time, Place, integration, flexible, changeable.

* Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık Ve Çevre Tasarımı Bölümü Öğretim Görevlisi

TELEVİZYONUN ORTAYA ÇIKIŞI VE STÜDYOLARIN GELİŞİMİ

Çağımızın en önemli iletişim araçlarından birisi olarak kabul edilen televizyonun keşfiyle stüdyo kavramı ortaya çıkmış ve 20. Yüzyılın başlarında ilk temelleri atılmıştır. Görüntüyü kaydedebilme çabası ile 19. yüzyılda sabit görüntüden yola çıkarak hareketli görüntü prensipleri geliştirilmiştir. T.A. Edison, R. Paul ve Lumiere Kardeşler bunun için pek çok çalışma ve deney yapmışlardır. Lensin arkasına terleştirdikleri bir film ile hareketleri belli aralıklarla saniyede 16 görüntü elde edecek şekilde kaydetmişlerdir. Elde edilen görüntüler ardı ardına ve aynı hızla bir perde üzerine yansıtılmış ve sonuçta tek, devamlı, hareketli görüntüler ortaya çıkmıştır. Edison tarafından bütün bu gelişmeler ışığında çekilen ilk film

‘Fred Ott’un Aksırığı’ isimli kısa görüntüdür.

Bu dönemde filmlere renkli etkisi vermek için ya tonlanmakta ya da elde boyanmaktaydı. İlk gerçek renklendirme işlemi, 1906’da Williamson tarafından ‘kinemacolor’ adıyla gerçekleştirildi. 1930’lardan itibaren film endüstrisinde büyük gelişmeler oldu. Bu gelişmeler 1873’te televizyon ile ilgili ilk teknik buluşun gerçekleşmesiyle önemli aşamalar kaydedilmiştir.

1928 yılında NBC, bir vericiden, yakın mesafedeki alıcıya bir yayın gerçekleştirmiştir. İlk düzenli televizyon yayını 1936’da İngiltere’de başlamıştır. Ancak bu yayınlar büyük kitleler tarafından izlenememiştir. Televizyon çağının gerçek anlamda başlaması 1950’lere dayanmaktadır. Buna karşın Türkiye’de televizyon tarihi oldukça yenidir. Türkiye Radyo Televizyon Kurumu’nun (TRT) ilk çalışmaları İstanbul Teknik Üniversitesi’nin çatı katında gerçekleştirilmiştir. Daha sonra Arı Sineması ve Orkut Stüdyosu TRT tarafından satın alınarak seyircili programların yapıldığı stüdyolara dönüştürülmüştür. Günümüzde Ankara Oran Tesisleri’nde büyüklü küçüklü pek çok stüdyosu bulunan TRT, buradaki stüdyoların inşa edilmesinde Alman ZDF Televizyon Kanalı ile ortak çalışmalar yapmıştır. 1990’lı yılların başından itibaren pek çok özel kanal ve buna bağlı olarak televizyon stüdyosunun oluşturulması ile iletişim alanında önemli aşamalar kaydedilmiştir.

Televizyon stüdyoları iç mekan düzenlemelerinin gerek estetik gerekse teknik boyutunun analiz edileceği bu çalışmada, hazırlanan programların zaman ve mekan kavramalarının etkileşimi bağlamında nasıl ve ne ölçüde esnek ve değişebilen nitelikte oluşturulduğu analiz edilecektir.

TELEVİZYON STÜDYOLARI İÇ MEKAN DÜZENLEMELERİ

Televizyon stüdyolarının iç mekan düzenlemelerinde iki temel prensipten yararlanıldığı bilinmektedir:

1- Reel İç Mekan Düzenlemeleri

2- Sanal İç Mekan Düzenlemeleri

Reel düzenlemelerden kastedilen, stüdyo iç mekanının, gerçekte olan boyutları, donatım sistemi (dekor), varsa sahne ve seyirci salonu etkileşimi vb. ile anında değişebilen ve takılabilen dekor düzenlemeleri gibi varolan sistemlerin kullanılmasıdır. Bu tip stüdyo hacimlerinde iç mekanda sahne düzeni ve oluşumu estetik ve teknik gereksinimlerinin bir bütün olarak çözülmesi ve uygulanması sonucu meydana gelecektir. Reel düzenlemeler prensibi ile oluşturulmuş bir stüdyo hacminde teknik ve estetik gereksinimlerin her yönüyle karşılanması ile iç mekan ideale uygun anlam ve boyut kazanacaktır.

Radyo ve televizyon yayıncılığında kullanılan önemli bir gereksinimdir stüdyolar. Stüdyo için düşünülen mekanın en yakın karayoluna uzaklığı bile aslında önemlidir. Yayın standartlarında bir stüdyo kurulması için yapılması gerekenler ise:

1. Stüdyo kurulacak mekanın durum özelliği: Yakında karayolu bulunup bulunmadığı, civarda iş makinesinin, asansör gibi araçların sürekli kullanılıp kullanılmadığı bu yapının stüdyo olma durumuna elverişli olmasının temel koşullarındandır.

2. Ses yalıtımı özelliği: Yayın standartlarında (Broadcast) ki her stüdyonun ses yalıtımı en temel koşul sayılabilir. İyi bir ses yalıtımı için uygun büyüklükte bir stüdyo ve bu stüdyoyu çepeçevre saran ses yalıtım malzemeleri (polistren, poliazio, prine vb.) kullanılmalıdır. Ses hattının enerji hattının mümkün olduğu kadar uzağından geçmesine dikkat edilmeli ve stüdyo tabanı yapı taban ile yerden yükseltilmelidir.

Stüdyo ortamında ilk kural yalıtımdır. Stüdyodaki ses, 340 m/sn. hızla hava molekülleri ile mikrofona taşınır. Mikrofon mekanik titreşimleri elektrik sinyaline dönüştürür ve kumanda odasına gönderir. Unutulmamalıdır ki stüdyo ortamında kullanılan ışık ve elektrik akımının yaratacağı istenmeyen sesler oluşacaktır.

3. Aydınlatma özelliği: Stüdyo kurulacak olan ışıklar, her tür eğitim verilebilecek büyüklükte ve yükseklikte olmalıdır. Aydınlatmada kullanılacak olan ışıkların gücüne göre bir enerji gereksinimi vardır. Aydınlatma için toplam harcanan 5 kva ise enerjisi en az 7,5 kva olmalıdır. Mutlaka jeneratörle ve kesintisiz güç kaynağı ile beslenmelidir.

TV yayıncılığında kaliteli bir ışık elde edebilmek için aydınlatma büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle çekimlerde aşağıdaki modüller kullanılabilir:

-Ana ışık: En az iki adet ışık ile kameranın sağından ve solundan konumlandırılan genellikle 1000-3000 lux arasında bir değer taşıyan ışıktır.

-Yumuşatma ışığı: Ana ışıkların tersine konumlandırılırlar. Ana ışığın meydana getirdiği gölgeleri yumuşatmak ve aydınlık-karanlık bölgeler arasındaki kontrastı azaltmak için kullanılırlar. Yumuşatma ışığının gücü ana ışıktan daha düşüktür.

-Geri ışığı (Tepe ışığı): Kameraya karşı objenin üst kısmında eğik olarak objenin kameraya göre arkasına düşen ışıktır. Objenin fona yapışık görünmesini önler ve resmin üçüncü boyut kazanmasını sağlar. Unutulmamalıdır ki geri ışığı objenin tam üzerinden uygulanmaz.

-Fon ışığı: Objenin bulunduğu çevrenin tanıtılması için gereklidir. Fon ışığı aydınlatma seviyesinin % 70 ini aşmamalıdır.

-Yan ışık: Ana ve yumuşatma ışıklarının yetersiz kaldığı durumlarda kullanılırlar.

-Dekor ışık: Objenin ışıkları etkilenmeden arka fonda dekor olarak kullanılan tablo, resim, aplik vb. nesnelere aydınlatmak için kullanılan ışıktır.

-Cephe ışığı: Tv yayıncılığında kamera üstü ışık olarak bilinir ve kullanılır. Yalnız cepheden verilen ışıktır.

-Temel ışık: Çekim yapılacak yerin her tarafını görebileceğimiz şekilde kullanılan ışıktır.

4. Havalandırma özelliği: Stüdyoda mutlaka bir havalandırma tesisatı bulunmak zorundadır. Çünkü soğuk ışık dahi kullanılmış olsa stüdyo ısısı hayati tehlikeyi varan durumlara yükselecektir. Ayrıca bu temiz hava içinde yine gereklidir.

5. Görüntü özelliği: Stüdyo içerisinde zemine dekor kullanılabilecek, gerektiğinde sökülebilecek bir durumda olmalı ve tüm stüdyo, yayın odasından (reji) görülebilecektir.

Ancak TV ve Radyo yayıncılığı için inşa edilmiş stüdyolarda (tam olmamasına rağmen) mevcut İstanbul NTV, Ankara TV 8 stüdyolarıdır. Bunlar sadece stüdyo açısından değil VIP salonundan makyaj odasına kadar iyi sayılabilecek TVmerkezleri.

6-Kameralar: Reel bir stüdyo ortamında bulunan ideal kamera, herhangi bir cisimden yansıyan ışığı elektronik işaretlere çeviren cihazlardır. Kameralar film ve elektronik olmak üzere ikiye ayrılırlar. Tüm kameralar

ekstra özellikler hariç aynı prensipte çalışırlar.Stüdyoda bulunan kamera sayısı ve özelliği iç mekanın işlevine bağımlı olarak değişmekle birlikte, haber programlarında tek kamera ile çekim optimum kullanım ilkesini öne çıkarmaktadır.

Sanal düzenlemeler ile kastedilen stüdyo hacmi, mekan tamamen esnek ve değişebilen ölçütlerde istenilen zaman, mekan ve ortamın anında değişen dekor gibi uygulamalarla kullanılabilmesine olanak tanımaktadır.

Televizyon programları genellikle sanatsal ve teknik özelliklerin dengeli bileşimlerinden oluşmaktadır. Sanatsal değerler izleyici tarafından daha az anlaşılma ile beraber fikirlerin sunuş şekilleri seyircinin onları nasıl algıladığını etkilemektedir. Kameraların kullanım yöntemleri, kısa ve etkili çekimler, ışık ve ses ayarları, sahne düzenleri vb. Programın konusunu vurgulayabildiği gibi etkisiz hale de getirebilmektedir. Zayıf yada düzensiz bir sunumun yanı sıra maliyet, zaman, mekan, olanaklara ve teçhizat ve ekipman gibi faktörler de programın ideale uygun algılanabilirlik ölçütünü etkileyecektir. (Byrne 1993)

Televizyon programının canlı yada banda kaydedilerek halka sunulması prodüksiyon tekniğinde farklılıklar yaratmaktadır. Canlı düzenlemelerde zaman sabit ancak mekan değişebilir nitelikte olabilmekte iken, banttan yayınlanan programların hazırlanmasında hem zaman hem mekan değişkenlerinden yararlanılır. Canlı yayınlarda izleyiciler olayları meydana geldikleri anda, zaman kavramının ortak bir olgu ve paylaşım yarattığı hissiyle seyrederken, olayı kameranın gözü ile seyretmekte ve sanki o mekandaymış gibi ne olacağının merakını duymaktadır. Programların banttan ulaştırılması, yönetmene yapım açısından esneklik, yeniden şekillendirme özgürlüğü ve daha etkileyici yapımlar hazırlayabilme imkanı vermektedir. En önemli avantajlarından bir tanesi programların esnek kullanım ilkesi ile daha sonraki projelerde değerlendirilmek üzere arşivlenebiliyor olmasıdır. (Beck 1987)

Televizyon yapımlarında anlatım şekli programın amacı doğrultusunda belirli bir mekan içinde (stüdyo) farklılıklar gösterebilmektedir. Buna rağmen televizyon yapımı temel olarak içerik, oyuncular, sahne düzeni, aksesuarlar, ışık vb. gibi elemanların bir araya getirildiği: Kamera ve mikrofonları özenle seçilmiş noktalara yerleştirilerek gerçekleşen geniş bir organizasyondur. (Wilkie 1996))

Boyutları farklılık gösteren televizyon stüdyolarının bir çoğu aşağı yukarı benzer prensiplerle düzenlenmektedir. Televizyon stüdyolarında, yapım açısından sahne düzeni oluşumunun başarısı stüdyodaki cihazları tanımak ve çekimlerin nasıl gerçekleştiğini bilmek ile ideale uygun biçimde sağlanabilir.(Wilkie 1996)

Tasarımda öncelikle yansıyan sesleri önlemek üzere duvar ve tavanlarda akustik işlemlerin yapılmış olmasına, kamera hareketlerine kolaylık sağlayan düzgün bir zemin yüzeyinin bulunmasına ve rahat bir çalışma ortamı elde edebilmek için sessiz ve güçlü bir iklimlendirme sisteminin bulunmasına dikkat etmek gerekmektedir. Stüdyo hacminin, yan cephelerde kolay ulaşım sağlamak için boş bırakılan güvenlik bölgesi haricinde, büyük bir bölümü 'sahne' olarak tanımlanır (seyirci salonu bulunmayan stüdyolarda). Sahnede bütün gösteri prefabrike sahne düzeni ünitelerinin önünde gerçekleşir. Bunlar, tavana yerleştirilmiş raylardan asılan geniş kumaşlar, perdeler, dekoratif elemanlar ya da set parçalarından oluşabilmektedir.

Küçük stüdyolarda spotlar, projektörler, gibi ışık elemanlarının çoğu baş hizasının üzerinde yer alan borulara yada tavan raylarına bağlanırlar. Bazıları ise yer standları üzerine yada zemine yerleştirilir. Uygun teknik ve sanatsal etki yaratabilmek için ışık elemanın yönü, parlaklığı ve rengi dikkatle ayarlanmalıdır.

Stüdyo duvarları çevresinde, güç merkezleri, kamera kablo çıkışları, ışık ve sahne düzeni üniteleri için asansör kontrolleri, mikrofon yerleşimlerini de içeren çeşitli servis alanları bulunmaktadır. Bunların yanı sıra televizyon stüdyolarında, tekerlekli yük taşıyıcılarının üzerine yerleştirilmiş iki yada üç kamera bulunmaktadır. Bu kameralar sahne düzeninin yakınında bulunan kontrol odasındaki kontrol ünitelerine kablolar vasıtası ile bağlanmıştır.

TELEVİZYON STÜDYOLARINDA ZAMAN VE MEKAN ENTEGRASYONU

Gerek reel gerekse sanal prensiplerle oluşturulmuş stüdyoların sahne düzenlemelerinde zaman ve mekan kavramalarının entegrasyonunun her yönüyle açıklanabilmesi için tüm değişkenlerin tek tek analiz edilmesi gerekmektedir.

Burada önce zaman kavramını sabitleyip mekanın değişimi daha sonra mekan kavramını sabitleyip zaman değişkeni ve en son bölümde hem zaman hem mekan değişkenlerine değinilecektir.

a-Zaman sabit mekan esnek ve değişen ölçütlerdeki stüdyo hacmi (Zaman aynı mekan farklı)

Stüdyo iç mekan düzenlemesinde zaman kavramının değişmeden mekanın değişime uğramasından kastedilen, hem sanal hem de reel stüdyo hacimlerindeki teknik ve estetik uygulamalar ile sahne düzeninin esnek

kullanımının sağlanması ve dolayısıyla mekanın optimum düzenleme prensibi ile donatılmış olması gerekliliğidir.

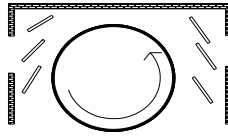
Stüdyo hacminde sahne düzeni elemanları farklı şekillerde kullanılabilir. Bu elemanları işlevleri doğrultusunda aşağıdaki gibi sınıflamak mümkündür:

-Tüm Stüdyo Setler: Bazı televizyon programlarında yapım için gerekli sahne düzeni tamamen kurulur. Genellikle, tüm stüdyonun kamera provaları için donatılması ve aydınlatma düzeninin hazırlanması gerekir. Bir sonraki program için stüdyonun boş bırakılması gerektiğinden sahne düzeni kamera provaları ve video kayıtlarından sonra sökülür.

-Büyük Setler: Stüdyoda bütün program setleri için yeterli mekan olmadığı durumlarda büyük setler kullanılır.Sahne düzeni tüm stüdyo setlerinde olduğu gibi, stüdyoyu kapayacak şekilde kurulur. Genel kamera provasından sonra seçilen bir bölümde uygun ışık ile kayıt gerçekleştirilir. Kayıttan sonra sahne düzeninin bu bölümü kaldırılır ve onun yerine diğer bir programın sahne düzeni oluşturulur.

-Küçük Setler: Kısa çekimler gerektiren bazı prodüksiyonlarda mekandan kazanmak ve stüdyo işlemlerini en aza indirmek amacıyla stüdyonun bir köşesinde farklı tek set üniteleri kullanılabilir. Bu sistemde ya ışık sabit kalır ve üniteler değişir ya da her set ünitesine uyum sağlayabilecek bir grup biri birine bağlanmış ışık elemanları ile ışık verilir.

Sahne formasyonunun ve dekor donanımının esnek ve değişken olmasının sağlanmasında sahne zeminin 360 derece dönerek farklı mekan ortamlarının aynı zaman içinde yaratılması mümkündür.

Şekil 1 Döner sahne zeminin plan görünüşte genel bir ifadesi

b- Mekan sabit Zaman esnek ve değişen ölçütlerdeki stüdyo hacmi (Zaman farklı mekan aynı)

Stüdyoda mekan farklılığı yaratmadan farklı zaman ortamı yaratabilmek için en ideal yöntem aydınlatma faktöründen yararlanmaktır. Böylelikle aynı mekanda farklı ışık yansımaları ile zaman değişimi yansıtılabilir.

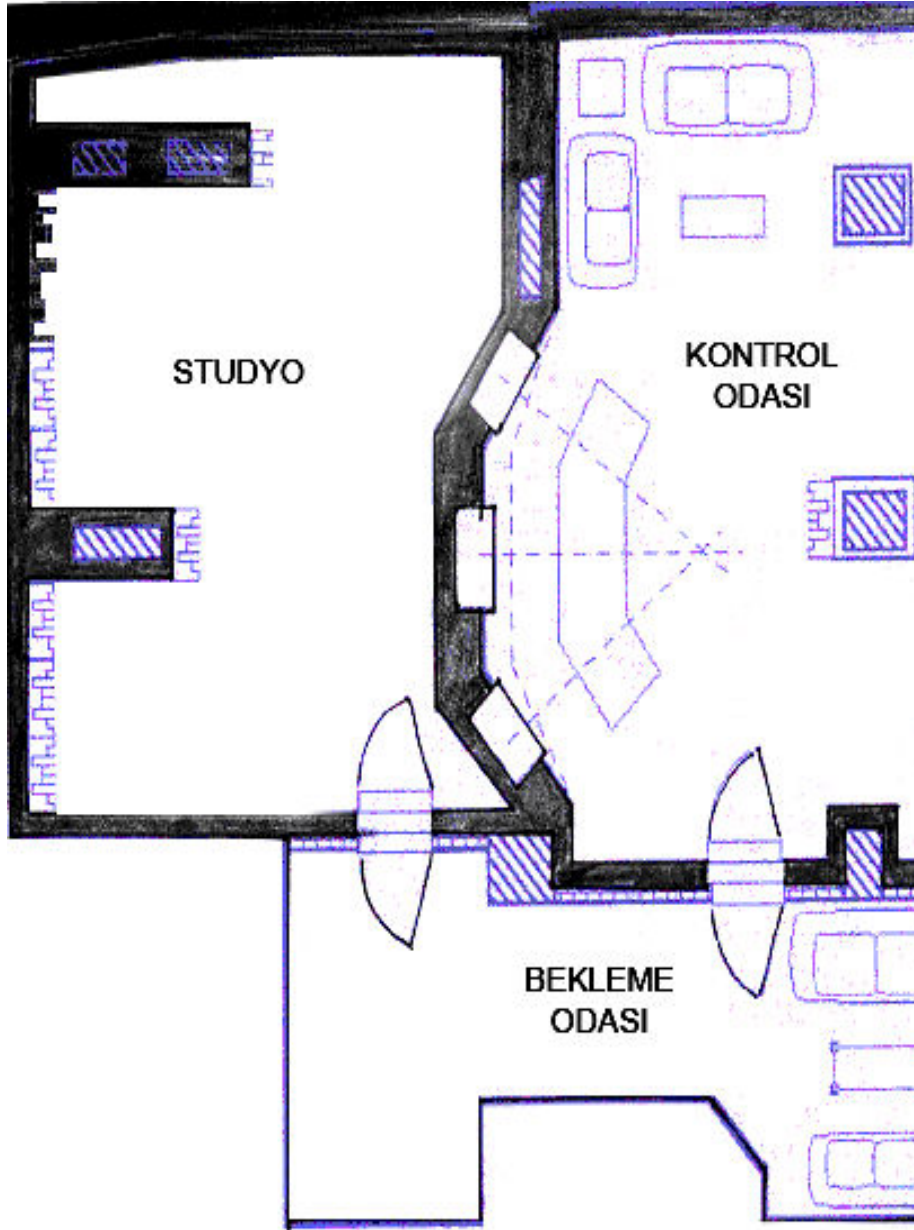
Stüdyo tavanında yer alan grid sistemde yerleştirilmiş aydınlatma elemanları farklı eksenlerde harflerle ve rakamlarla kodlanır. Her televizyon stüdyosunda gerekli aydınlatmayı sağlamak için hem sert hem de yumuşak ışık kaynakları yer almaktadır. Bunlar spot ışıklar ve projektörlerdir.

Bir diğer yöntem stüdyonun mevcut olan reel yakın çevresi ile arka fon düzenlemesi niteliğinde entegre edilmiş olması denilebilir. Böylelikle reel ortamda zaman ve mekan daha vurgulu hale gelmektedir.

Kullanılabilecek önemli yöntemlerden biri, arka fon düzenlemesinde hareketli ve akan sistemler kullanarak zaman entegrasyonunu sağlamaktır. Bu faktörlere Kanal D'nin Mecidiyeköy'de bulunan stüdyosunu örnek olarak vermek mümkündür. Yapım tarihi 1995 olan binanın iç mekan tarzı fonksiyonalizmin ön plana çıktığı açık ofis sistemi ve teknoloji ile bütünleşmiş stüdyo ve yan üniteler ile çağdaş sistemleri takip eden niteliktedir. Kullanılan malzemeler tavanda taş yünü ve alçıpan asma tavan birlikte kullanılmıştır. Arka plan panolarında cam tuğla mevcuttur. Mobilyalarda koltuklar ve duvarlarda mavi ve siyah tonları hakimdir. Halı rengi füme, duvarların rengi ise gridir. Aydınlatma için 60x60 flouresan armatürler kullanılmıştır. Şekil 2'de stüdyo, kontrol odası ve bekleme holünün bir arada görüldüğü bir plan mevcuttur. Resim 1' stüdyo iç mekanının genel bir mevcuttur.

Kanal D stüdyosu zaman ve mekan entegrasyonu açısından analiz edildiğinde mekan faktörünün sabit zaman faktörünün ise istenilen içeriğe göre esnek ve değişebilir nitelikte olduğunu görüyoruz. Bu stüdyonun herhangi bir dış mekanla bağlantısının bulunmaması, zamanın tamamen değişken olabilmesine olanak sağlamakta ve aydınlatma düzenlemelerinin yardımıyla istenilen zaman ve mekan birlikteliği yakalanmaktadır.

Diğer örnekler ise dış kaynaklı olup Amerika'da WMAQ Televizyon Stüdyosunda bulunan farklı iç mekan oluşumlarında görülebilir. Buradaki tüm örneklerde mekan sabit nitelikte zaman ise gerek aydınlatma, gerek arka fon gibi kriterlerle değişebilir nitelikte olmaktadır.

Şekil 2 Stüdyonun kontrol odası ve bekleme odası etkileşimini gösteren plan

Resim 1 Stüdyonun haber programı için hazırlanan dekorunun ve genel bir görünümü

Resim 2 Reel bir sahne uygulaması

Resim 3 WMAQ Stüdyosu'nda hazırlanan bir haber programının dekoru, zaman kavramı belirsiz olmakla birlikte renk ve ışık ile sağlanmakta.

Resim 4 WMAQ Stüdyolarından bir eğlence programının genel bir görünümü, zaman kavramı yine değişken ve belirsiz, arka fondaki ışık ile sağlanmış.

Resim 5 WMAQ Stüdyosunda bir haber programının görünümü, zaman kavramı arka fon ile sağlanmış.

c-Mekan sabit zaman sabit

Stüdyoda zamanın ve mekânın sabit olması durumu genellikle reel stüdyolar için ideal bir kullanım olabilir. Bu yöntemde de sanal olanaklardan yararlanılabilir ancak burada amaç mekânı renklendirmek, aktivite katabilmekten öteye gitmeyecektir. Mekân ve zaman entegrasyonunda sabit düzeninin oluşturulduğu stüdyolar genellikle sürekli setler olarak adlandırılabilir:

-Sürekli setler: Sürekli setlerde sahne düzeni devamlı olarak yerinde kalır. Bu tür setlere günlük haber programları, talk Showlar ya da haftalık yemek pişirme programları örnek verilebilir. Sürekli yerinde kalan, bu sabit sahne düzenlerinin dışında stüdyo alanında geri kalan bölümler diğer prodüksiyonlar için kullanılabilir.

Örnek: Zaman ve mekân bütünlüğünün reel nitelikte ortaya konulmasına ilişkin bir örnek TV 8 Ankara Stüdyolarından Haber Stüdyosu iç mekân düzenlemesinin analizi

Şu anda Ankara'da bulunan TV 8 Stüdyolarında 1 adet ana stüdyo, buna bağlı 1 adet yan stüdyo, ana reji ve yan reji odaları, makyaj, kuaför ve soyunma odaları, stüdyo müdür ve servis odası, kameraman odası, seslendirme odası, muhasebe ve personel bölümleri, ölçü bakım ve depo bölümü, ütü ve kostüm bölümü, kurgu kabinleri, sigara içme odası, vericiler kontrol bölümü, halkla ilişkiler toplantı odası, pazarlama ve mali işler müdürlüğü, ıslak hacimler (wc ve mutfak) yer almaktadır.

Ana stüdyo denilen en geniş stüdyo mevcut yakın çevre ile birebir bağlantı içinde bulunmakta ve tamamen reel stüdyo olanakları ile donatılmış bir mekândır. İç mekânda kullanılan dekor sistemi zaman ve mekânın anlık değişebilen ölçütlerde bulunmamasından ötürü, sürekli setler olarak adlandırılan prensibe göre oluşturulmuştur.

Dekorun ve bölücü elemanlar ve panoların modüler ve hareketli olduğunu görmek mümkündür.

Stüdyo mekânı içerisinde kullanılan malzemeler, ses akustiği ve ses emilimi düşünülerek yapılmıştır. Zemin malzemesi olarak ses emici özelliği olan 2 mm.lik linolyum malzemesi kullanılmıştır. Kutu ve I profillerle zemin 15 cm. yükseltilmiş ve genellikle yanma riski az olan 'fiberoptik' aydınlatma kullanılmıştır.

Ara bölücü elemanlar 'alçıpan' panolar arasına akustiği sağlayacak malzeme sıkıştırılarak yapılmıştır. Yapı duvarları haricindeki tüm duvarlar hareketlidir.

Aydınlatma elemanları tavana monte edilmiş çelik profillere asılmıştır. Aydınlatma elemanları raylar üstünde oturtularak x ve y ekseninde hareket edebilir niteliktedir.

Kullanılan dekorun tümünde kolay hareketi sağlayacak tekerlekler yer alır. Ara bölücü ve dekor duvarları da zemindeki raylar üzerinde hareket ederler

Mekanda kullanılan konuk oturma yerleri ise kendi içinde hareketli bir sisteme sahiptir.

Stadyum şeklindeki oturma yüzeyleri öne ve arkaya doğru hareket ettirilerek azalma ve çoğalma özelliğine sahiptir. Oturma yüzeyleri iç içe girerek konuk sayısına göre ayarlanmaktadır veya konuksuz bir programsa tüm oturma yüzeyleri iç içe girerek mekan boşaltılır.

TV 8 Stüdyosunu zaman ve mekan değişkenleri bağlamında analiz ettiğimizde zaman ve mekanın tamamen reel olanaklarla oluşturulmuş bir formasyon sonunda entegre olduğunu görebiliriz. Stüdyonun iç mekanından algılanan yakın çevre ve sürekli akar nitelikte olan dış mekan aktivitesi zamanın tamamen stüdyo iç hacminde baskın bir faktör olarak algılanmasını sağlamakta ve dördüncü boyutun oluşumu ve iç mekan bütünlüğün bu yönüyle sağlanması oldukça önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Resim 6' da ve dış mekan etkileşimi ve zaman faktörü ile mekanın dördüncü boyut niteliği kazanması örneği, Resim 7' de iç mekanda doğal ışık yansımaları, Resim 8'de duvarlarda kullanılan ses emici panolar Resim 9 ve Resim 10'te de tavanda bulunan aydınlatma düzenlemesi ve görülmektedir.

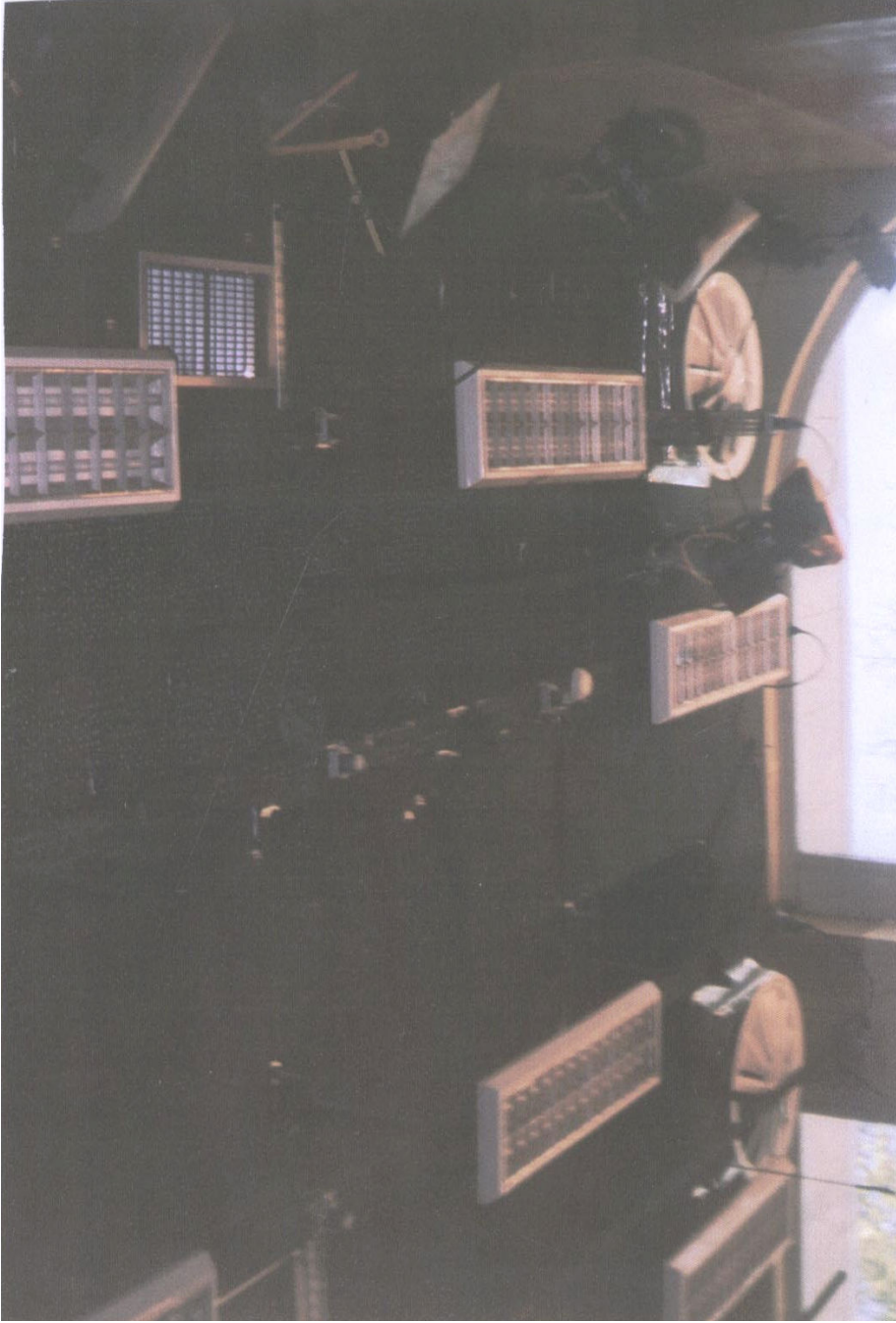
Resim 6 Stüdyonun iç mekanında dış mekan etkileşimi önemli bir yer tutmakta

Resim 7 Stüdyonun iç mekanında zaman kavramı reel olanaklarla düzenlenmiştir.

Resim 8 Stüdyonun iç mekanında hareketli mobilyalar dekoru oluşturmakta.

Resim 9 Aydınlatma düzeni tavanda bulunan gridal sistemle sağlanmıştır.

Resim 10 Aydınlatmanın numaralandırılması sahne zeminine paralel ve bağlantılıdır.

d-Zaman farklı mekan farklı

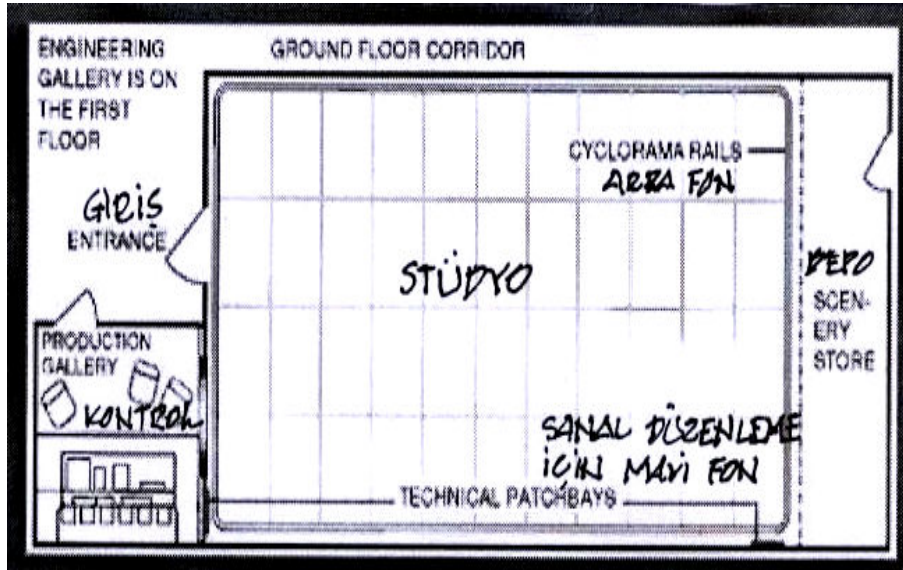
Stüdyo iç mekanında zamanın ve mekanın anında değişebilen ölçütlerde oluşturulabilmesi iki temel prensip ile sağlanmış olabilmektedir.

-sanal stüdyo prensibi

-reel stüdyo prensibi

Buna göre birincisinde sanal stüdyo olanaklarından yararlanılması yoluna gitmektir. Stüdyonun iç mekanında mavi renkli bir arka fon düzenlemesi (cyclorama) ile anlık değişebilen dekorlar ve ortamlar yaratılabilmekte zaman entegrasyonu da oluşan dekorun gereksinimine göre yine anlık değişimlerle istenilen ölçülerde elde edilebilmektedir.

Bir diğer yöntem olan reel stüdyo olanağı baz alındığında, en ideal yöntem ve en hızlı değişim stüdyo zemininin hareketli modüler sistemlerle oluşturulmuş olması ve buna bağlı olarak dekorun sürekli hareket ederek yer değiştirmesi sonucu ortam farklılığın yaratılması ile zaman entegrasyonunun da ışık ve efektler ile arka fon vasıtasıyla yaratılmasıdır. Bu tür stüdyolardan biri olarak örnek verebileceğimiz Amerika'da bulunan 'Waterfalls' Stüdyolarından birine ait planda iç mekanda hem sanal hem reel düzenlemeler ortak olarak esnek bir düzenlemede bulunmaktadır. Gerektiğinde duvarda bulunan Mavi renkli arka fon sanal olanakları yaratarak anında değişen zaman ve mekan ortamları oluşturmaktadır.(Şekil 2)

Şekil 2 Stüdyonun iç mekanında arka fon düzeneği ile oluşturulan sanal ortamda akan değişen ve hareketli bir mekan tasarımı sağlanmıştır.

SONUÇ

Televizyon stüdyolarında zaman ve mekan kavramları tek tek değil bir arada düşünülerek oluşturulmak istenen mekanın ideal ortamını sağlayabilmektedir diğer bir deyişle bütün olarak çözümü gereklidir. Zaman ve mekan değişkenleri ve elde edilen atmosfer stüdyonun reel veya sanal iç mekan prensiplerine göre hazırlanmış olmasıyla da doğrudan bağlantılıdır.

İç mekan her yönüyle tasarlanıp oluşturulduğunda üç boyutlu bir niteliğe sahipken zaman kavramı eklendiğinde tamamen dördüncü boyut niteliğini kazanmış olmaktadır. Dört boyutlu iken tasarım gerçek değer ve niteliğine kavuşmuş olmaktadır.

İç mekanda zaman ve mekan entegrasyonu için ana başlıklar halinde en temel prensiplere değinmekte fayda vardır. Bunlar aşağıda belirtilmiştir:

-Aydınlatma ile sağlanabilir.(iç mekanda farklı zaman etkisi uyandırılabilir).

-Dekor değişimi ile olabilir.

-Arka fon düzenlemesinde kullanılan yöntemlerle olabilir. Hareketli ve akar düzende arka fon sitemleri mekanın algısını tamamen değiştirebilmektedir.

-Sanal düzenlemelerle olabilir. Stüdyonun sanal olanaklarla oluşturulması esnek kullanım prensibinin de berberinde getirmektedir.

-Hareketli zemin. bölücü pano gibi elemanların vasıtasıyla farklı olanaklar sağlanabilir

-Yakın çevre etkileşiminin stüdyodan algılanması ile bire bir reel ortam etkisi uyandırılabilir.

Stüdyo iç mekanında sanatsal ve teknik düzenlemeler ile ulaşılan sonuç zaman kavramının entegrasyonu ile dördüncü boyutu oluşturarak yaratılmak istenen ortamın son şeklini ortaya koyacaktır.

KAYNAKLAR

- Beck, Roy A. 1987, 'Stagecraft', National Textbook Company Lincolnwood Illinois, USA.
- Byrne, Terry 1993, 'Production Design For Television', Focal Pres, Butterworth-Heinemann, Oxford.
- Millerson, Gerald 1995, 'Effective Television Production', Focal Pres, Butterworth-Heinemann Ltd., Oxford.
- Myers, Jack F. 1989, 'The Language Of Visual Art: Perception As a Basis For Design', Holt, Reinhart and Winston Inc.
- Wilkie, Bernard 1996, 'Creating Special Effects For Television and Video', Focal Pres, Butterworth-Heinemann, Oxford.
- <http://www.std.com.tr/referanslar/gmg.htm>
- <http://www.dogusyapi.com.tr/haber-resim/KD2.jpg>
- <http://www.dogusyapi.com.tr/Projeler/Detay.asp?ID=74>
- <http://www.richsamuels.com/nbcm/1970/tvstuds.html>
- <file://A:\TV%20Studio%20Specifications.htm>